

Майкл Свонвік

Скерцо з тиранозавром

Піаніст награвав добірку складних і витончених сонат Скарлотті для клавесину, коротенькі фрагменти від однієї до трьох хвилин, а повз вікно тим часом проносилося стадо гадрозаврів. Сотні ящерів здіймали куряву і сурмили своїми мелодійними голосами. Видовище було надзвичайним.

Але саме тоді внесли закуски: шматочки м'яса плезіозавра у ламінаріях, нарізані яйця майязаврів, перемащені чорною ікрою, вузькі смужки філе додо на грінках і десятки інших делікатесів. Паніка травоїдних, що їх скрізь було як гною, не могла з ними зрівнятись.

Ніхто не звертав на неї уваги.

Крім одного хлопчика. Він прилип до вікна і дивився з такою пильністю, що здавалась незвичайною навіть для хлопця його віку. Я прикинув, що йому близько десяти років.

Ухопивши келих шампанського, що пролітав повз мене на таці, я підійшов до хлопця.

– Розважаєшся, синку?

Хлопчина відізався, не підводячи погляду:

– Як думаєте, що могло їх сполошити? Це міг бути... – а тоді він побачив єгерів на джипах і похнюпився. – А.

– Нам довелося трошки схитрувати, щоб гостям було на що подивитися. – Я вказав келихом за спину стада, у бік далекого лісу. – Але там зачалося чимало хижаків: троодони, дромеозаври... і навіть старий Сатана.

Він подивився на мене з німим запитанням.

– Ми дали таке прізвисько старому самцю-тиранозавру, що місяць тому поранився і відтоді тиняється навколо станції, час від час набігаючи на наше звалище сміття.

Не слід було цього казати. Малий тепер виглядав геть спустошеним. Тиранозавр-рекс – і риється на смітнику! Скажіть, що це неправда!

– Тиранозаври – хвацькі мисливці, – сказав я. – Як леви. Коли їм випадає зручна нагода – вони тут же таки нападають, можеш мені повірити. А поранений тиранозавр, як-от старий Сатана, стає ще лютішим і небезпечнішим. Може вбити навіть тоді, коли не голодний.

Це задовольнило малого.

– Добре, – сказав він. – Я радий.

У товариській тиші ми разом слідували за лісом, видивляючись рухомі тині. А тоді дзенькнув сигнал до початку вечері, тож я відправив хлопця до його столу. На ту пору останні гадрозаври вже зникли з очей.

Малий відійшов із явною неохотою.

Ми влаштували грандіозний Бал крейдового періоду для збору коштів. Сто тисяч доларів за особу, і той, хто замовляв цілий стіл на шість персон, крім закритого аукціону перед вечерею і танців опісля неї, отримував на додачу персонального палеонтолога.

Я і сам був палеонтологом, поки мене не підвищили. Тепер же я, у смокінгу та підперезаний камербандом, походжав залом і стежив, щоб усе пройшло гладенько.

Офіціанти з'являлися нізвідки і щезали в нікуди. Вони тікали за ширму, що закривала тунель у часі, і миттю вискакували звідти, несучи густо заставлені таці: стиракозаврові медальйони під моцарелою з молока мастодонта для цінителів червоного м'яса; присипаний мигдалем археоптерикс для тих, кому миліше м'ясо біле; фенхель і радіккіо для вегетаріанців.

І все під музику, за приємними балачками та ще на тлі найкращого виду в усьому всесвіті.

До столу малого – тобто, до столу родини де Шервіль, – приставили Дональда Гокінса. Якщо вірити плану розміщення гостей, то флегматичний огрядний чоловік був Жераром, батьком-годувальником. Жінку поруч із ним звали Даніелою. Колись давно вона стала його трофейною дружиною, а тепер елегантно старіла. Далі сиділа пара їхніх гостей – подружжя Кадіганів. Цих, здавалось, усе трохи приголомшувало. Певно, це наближений до Жерара працівник із дружиною. Вони багато не балакали. Насуплена дочка де Шервіль, Мелюзина, одягла коротку чорну сукню, що ніби ненароком відкривала поглядам ідеальні груди. Вона виглядала змученою і неспокійною – просто втілені клопоти. Останнім був той хлопець на ім'я Філіп.

Я уважно наглядав за ними через Гокінса. Я не розраховував на те, що новенький довго протримається, але він причарував усіх за своїм столом. Молодий, показний, ввічливий – у нього було все. Я помітив, як Мелюзина відкинулася назад на стільці, мовчки оцінюючи з-під темних вій. Відповідаючи на якесь питання юного Філіпа, Гокінс блиснув хлопчачою, безтурботною посмішкою. Через усю залу я відчував жар поклоніння малого своєму герою.

А тоді пискнув мій годинник, і я мусив стрибнути з пізнього крейдового періоду на кухню Головної бази у 2140-му році.

Там на мене вже чекав офіцер Служби безпеки часу. Призначення СБЧ загалом полягає у тому, щоб не допускати часових парадоксів, бо інакше Незмінні позбавлять нас права переміщень. Більшість людей думає, що

подорожі в часі винайшли недавно, і зробили це люди. Це тому, що наші благодійники не хочуть розголошувати свою присутність.

На кухні усі галасували. Один із офіціантів нахилився вперед, широко розставивши ноги і спершись на стіл, інший лежав на підлозі, тримаючись за руку – вочевидь, зламану. Офіцер тримав їх під прицілом пістолета.

Хорошим знаком було те, що Старий на кухні не з'явився. Якби трапилося що-небудь значне чи паскудне, – скажімо, креаціоністи б заклали бомбу, чи прийшло б якесь повідомлення за мільйон років з майбутнього, – він був би тут.

Коли я увійшов, усі заговорили разом.

– Я нічого не робив, чуваче, цей бугай...

– ...скоїли порушення шостого ступеня...

– зламав мою тридовбану руку, чуваче. Збив мене на землю!

– ...роботи повно. Заберіть їх з моєї кухні!

Виявилось, що це звичайнісінький випадок передачі записки. Один із офіціантів, уже старий, змовився з іншим, якого найняли у пізніший період, щоб той передав йому молодому такий список виграшних інвестицій, що вони обидва могли стати мультимільярдерами. У нас по кухні розтикани засоби стеження, і офіцер бачив момент передачі папірця. Тепер же шахраї все заперечували.

Їх задум усе одно не спрацював би. Відповідна служба веде суворий облік історичних записів. Багатство такого порядку, на який вони націлилися, стирчало б із тих записів, як зламаний великий палець.

Я звільнив обох змовників, викликав поліцію, щоб їх забрали, направив запит на двох офіціантів на заміну на кілька годин у місцеве минуле, провів їм інструктаж і відправив працювати, ні на хвилину не затримавши обслуговування. Тоді я відвів офіцера убік і добряче йому вичитав за те, що він викликав мене у реальному часі, а не надіслав записку три дні тому. Але коли щось уже відбулося, цього не зміниш. Раз мене викликали, я мусив розібратися з цим особисто.

Звичайне порушення безпеки. Нічого особливого.

Але це виснажувало. Тому коли я пірнав до тунелю, що вів назад до станції Гілтоп, я виставив час прибуття на кілька годин після свого зникнення звідти. Коли я прибув, столи вже готували до подачі кави з десертом.

Хтось простягнув мені мікрофона, і я двічі стукнув по ньому, повертаючи увагу. Я стояв перед вікном, а за моєю спиною палала видовищна вечірня зоря.

– Пані та панове, – сказав я, – дозвольте мені ще раз привітати вас у пізньому крейдовому періоді. Це остання дослідницька станція перед Епохою

ссавців. Утім, хвилюватися не варто – до метеора, що остаточно поховав усі надії динозаврів, ще залишається одна-дві тисячі років. – Я перечекав сміх, а тоді продовжив.

– Якщо ви поглянете назовні, то побачите Джину, одну з наших диноєгерів, яка саме встановлює запашну приманку. Джино, помахай нашим гостям.

Джина вовтузилася з невисокою триногою. Весело нам помахавши, вона знову взялася до роботи. У шортах кольору хакі та ще з тим білявим хвостиком на голові вона здавалася типовим захопленим наукою дівчиськом. Але Джині було призначено стати однією з кращих завробіхевіористів у світі, і вона теж знала це. Чутки поширилися, незважаючи на всі наші зусилля.

Тепер Джина задкувала до станції, на ходу розмотуючи запалювальний дріт. Вікна станції були на другому поверсі, а єдиним отвором у стінах першого були броньовані двері.

– Для цієї демонстрації Джині доведеться зайти всередину, – сказав я. – Ніхто не захоче опинитися назовні без захисту після того, як приманка спрацює.

– А що в ній? – гукнув хтось.

– Кров трицератопса. Ми сподіваємось принадити хижака, а може, навіть, і короля хижаків – самого тиранозавра-рекса. – Серед гостей прокотилося схвальне бурмотіння. Про цього хлопця чули усі. Він був справжньою зіркою. Я легко перемкнувся в режим лекції. – Якщо розкрити череп тиранозавра, то можна побачити надзвичайно велику нюхову частку мозку, відношення якої до загального його об'єму найбільше серед усіх тварин за винятком грифів. Рекс може винюхати свою здобич, – зазвичай це падло, але я не став казати цього вголос, – за кілька миль. А тепер слідкуйте уважно.

Приманка вибухнула і перетворилася на клуби рожевого туману.

Я кинув оком у бік столу де Шервілів і побачив, як Мелюзина витягла ногу зі своїх шпильок і провела нею Гокінсових штанях. Той почервонів.

Її батько нічого не помітив. Мати, – мачуха, якщо бути точним, – та все побачила, але не надала цьому значення. Для неї це було цілком зрозумілою жіночою поведінкою. Я не міг не зауважити, які в Мелюзини гарні ніжки.

– На це знадобиться кілька хвилин. Поки ми чекаємо, дозвольте звернути вашу увагу на відмінні тістечка від нашого шеф-кухаря Руперта.

Я вклонився під увічливі оплески і почав обхід столиків. Дотепний жарт одним, слова захоплення іншим. Світ уже давно зупинився б, якби його коліщата не змащували лестощами.

Поки я дістався столу де Шервілів, Гокінсове обличчя геть ізблідло.

– Сер! – він скочив на ноги. – На одну хвилинку, будь ласка.

Він майже тягнув мене від столу.

Коли ми залишилися наодинці, він аж затинався:

– Т-та юна леді, в-вона х-хоче...

– Знаю я, чого вона хоче, – спокійно сказав я. – Вона вже в такому віці, коли можна приймати власні рішення.

– Ви не розумієте! Мені ніяк не можна повертатися за той стіл. – Гокінс і справді щиро мучився. Спершу я подумав, що він чув якісь балачки, зловісні натяки про свою подальшу кар’єру. Однак врешті я вирішив, що справа не в цьому. Тут коїлося щось інше.

– Гаразд, – сказав я. – Тікай. Але я не люблю таємниць. Напиши детальне пояснення і залиш на моєму столі. Ніякого крутійства, зрозуміло?

– Так, сер. – Полегшення розлилося молодим вродливим обличчям. – Дякую, сер.

Він уже йшов.

– О, ще одне, – сказав я мовби мимохідь, потай себе ненавидячи. – Не наближайся до свого намету, поки усе не скінчиться.

Не можу сказати, що де Шервілі заплескали в долоні, коли я повідомив їм, що Гокінсу раптом стало зле і що я його замінитиму. Але тоді я витяг із кишені зуб тиранозавра і простягнув його Філіпу. Ящер просто загубив його – рекси, знаєте, втрачають багато зубів – але згадувати про це я не бачив потреби.

– Він, здається, гострий, – помітила місіс де Шервіль не без тривоги.

– І забулений. Мабуть, наступного разу за вечерею можна буде спитати у матері дозволу використовувати його замість ножа, – запропонував я хлопцеві.

Це його полонило. Діти мінливі. Філіп миттєво забув про Гокінса.

Проте Мелюзина не забула. Вона підвелася, очі палали гнівом. Вона жбурнула серветку на підлогу:

– Хотіла б я знати, – почала вона, що ви собі...

На щастя, саме тоді прибув Сатана.

Тиранозавр мчав схилом зі швидкістю, яку лиш досвідчений палеонтолог міг назвати меншою за оптимальну. Навіть вмираючі рекси рухаються швидко.

Люди пороззявляли роти.

Я витяг із кишені мікрофон і швидко пішов наперед.

– Народ, нам пощастило. Хотів би зазначити для тих, чиї столики біля вікон, що скло витримує тиск у три тони на квадратний сантиметр. За ним вам не загрожує жодна небезпека. Але вам випала нагода побачити ефектну

виставу зблизька. Ті ж, чиї столи позаду, певно, захочуть підійти трохи ближче.

Юного де Шервіля наче вітром здуло.

Те створіння вже майже добігло до нас.

– Тиранозаври надчутливі до запахів, – нагадав я. – Як вони зачують кров, їхній мозок шаленіє. Їх охоплює несамовита жага кого-небудь ізжерти.

Кілька крапель крові розбризкалися по вікну. Угледівши нас, Сатана стрибнув і спробував проламати собою скло.

Гуп! Скло загуділо і затрусилося від удару. Гості зойкали й верещали, кілька людей скочило на ноги.

За моїм сигналом струнний квартет знов узявся до своїх інструментів і почав грати, а тим часом Сатана, це неперевершене втілення несамовитої люті, стрибав, гарчав і кидався на нас. Музики вибрали скерцо з фортепіанного квінтету Шостаковича.

Скерцо зазвичай веселять публіку, але нестримні вихори звуків, що звучать у більшості з них, роблять їх ідеальним акомпанементом для нічних жахів і шаленства хижого динозавра.

Гуп! Могутня голова знов і знов билася об скло. Тривалий час наш Сатана полосував зубиськами вікно, залишаючи на склі довгі подряпини.

Філіп усім тілом притисся до вікна, щоб до межі можливого скоротити відстань між собою і невблаганною смертю в подібні динозавра. Кожного разу, як паща вбивці намагалася його вхопити, він скрикував від захвату. Я розумів бажання малого підібратися якомога ближче. Мені було дещо про це відомо.

У його віці я теж був таким.

Коли Сатана врешті виснажився і поплентався кудись у поганому гуморі, я повернувся до де Шервілів. Філіп теж возз'єднався з родиною. Його бліде обличчя виглядало щасливим.

Як і обличчя його сестри. Я помітив, як неглибоко вона дихала.

– Ви впустили серветку. – Я подав її Мелюзині. Всередині була схована рекламна мапа, що показувала станцію Гілтоп і табір з наметів за нею. Один із наметів було обведено, а нижче написано: «Коли всі танцюватимуть».

Я підписав її «Дон».

– Коли я виросту, то стану палеонтологом, – палко сказав малий. – І не анатомістом чи єгерем, а біхевіористом. – Тут хтось прийшов забрати його додому. Його батьки залишались на танці, а Мелюзини вже і близько не було – вона рушила до Гокінсового намету.

– Молодець, – сказав я, поклавши руку на плече хлопця. – Приходь, як отримаєш освіту. Буду радий показати тобі що й до чого.

Малий пішов.

Того вечора відбулося його навернення. Я точно знав, що це таке. У мене воно сталося перед Зелінгеровою фрескою «Епоха рептилій» у музеї Пібоді в Нью-Гевені. Це було ще до відкриття подорожей у часі, коли найживіші динозаври, яких ми знали, були намальовані. Зараз я міг би вказати на сотні неточностей у тому, як їх зображали. Але того далекого сонячного ранку, в Атлантиді моєї юності, голову мою розпирали питання, і я просто стояв біля тих ящерів, поки мати не потягла мене далі.

Мені було справді шкода. Філіп так горів цікавістю і захопленням. Він став би великим палеонтологом, я це ясно бачив. Втім, йому не судилося здійснити свої мрії. Його родина була надто заможна, щоб таке дозволити.

Я знав це напевне, бо передивився записи про персонал станції за наступну сотню років і ніде не знайшов його імені.

Можливо, це стало найменшою із тисяч таємниць, які я зберігав і про які нікому не міг розповісти. Але все одно це засмутило мене. На мить я відчув усю вагу прожитих років, згадав усі свої дрібні компроміси з совістю, усі ганебні прагматичності. Тоді я увійшов до тунелю й повернувся на годину раніше.

Ніким не помічений, я вислизнув назовні і пішов чекати на Мелюзину.

Підтримувати тунель увімкненим дорого. За звичайних обставин, – коли не влаштовуємо вечори для збору пожертви, – ми працюємо в полі місяцями. На те й потрібен табір із отриманими від армії наметами на платформах і електричною огорожею уздовж периметру, яка не підпускає чудовиськ близько.

Коли Мелюзина прослизнула до намету, вже стемніло.

– Дональде?

– Шшш. – Я приклав пальця до її губ і притис до себе. Одна рука повільно ковзнула униз її голою спиною і смужкою зім'ятого оксамиту, а потім знову вгору під поділ, щоб стиснути її маленькі вишукані сіднички. Вона потяглася до мене губами, і ми пристрасно і глибоко поцілувалися.

Тоді я шпурнув її на ліжко, і ми почали роздягати одне одного. З моєї сорочки злетіло три гудзики, коли вона зривала її з мене.

Мелюзина зчиняла чималий галас, за що я був їй вдячний. То була вимоглива, самозакохана дівка, яка давала знати, коли їй щось не подобалось і не соромилася вказувати, що робити далі. Вона потребувала чимало уваги. За що я також був їй вдячний.

Мені треба було відволіктись.

Тому що поки я в його наметі грав жінку, котру він не захотів, Гокінс десь там помирав. Згідно з рапортом, який я напишу пізніше цього вечора і

який отримав позавчора, його заживо зжер старий самець тиранозавра, якого болюча пухлина мозку зробила вкрай дратівливим. Огидна смерть. Я не хотів, щоб мені довелося почути крики, і робив усе, щоб не думати про це.

Слід віддати їй належне – палкість Мелюзини замалим на наробила в наметі пожежі. Я використовував її, але що з того? На моїй совісті повно гірших злочинів. Вона ж бо теж не кохала Гокінса і навіть не знала його. То була просто мала розбещена хтива багатійка і авантюристка, якій хотілося мати яскравий спогад на згадку. Ще одну зарубку на своєму бюстгальтері. Я таких добре знаю. Вони – одна з переваг моєї роботи.

Біля наголів'я стояв недавно оброблений череп трицератопса. Він тьмяно блищав, його розмиті обриси нерозбірливо виднілися у темряві. Коли Мелюзина кінчала, то так міцно захопилася за один із рогів, що череп посунувся, проторохтівши дошками підлоги.

Коли пізніше вона радісно пішла, від неї тхнуло розчином для фіксації кісток і мною. Ми обидва отримали дрібку гострих відчуттів. Я за весь час не сказав ані слова, а вона навіть не помітила.

Тиранозаври не надто вправні хижаки. Втім, щоб убити людину, багато хисту їй не треба. Занадто повільні, щоб утекти, занадто великі, щоб сховатися – для тиранозаврів ми просто ідеальна здобич.

Коли знайшли Гокінсові рештки, увесь табір наповнився галасом. Я перетнув територію на автопілоті, машинально віддаючи накази застрелити Сатану, відправити рештки назад у майбутнє і надіслати рапорти в мій кабінет. Тоді я зібрав усіх разом і прочитав їм лекцію про парадокси. Ніхто не мав права розповідати про те, що тут сталося. Того, хто заговорить, буде звільнено без церемоній. Буде подано позов до суду. Страшні наслідки. Покарання. Штрафи.

І так далі.

Уже була друга ночі, коли я нарешті дістався свого кабінету, щоб написати щоденний звіт.

Там на мене чекала записка від Гокінса, про яку я встиг забути. Я повагався, чи не відкласти її до наступного дня, але тоді зрозумів, що почувався так само погано, як почуватимусь і завтра, і коли завгодно. Значить, сенсу відкладати не було.

Я увімкнув записник. На екрані з'явилося бліде Гокінсове обличчя. Важко, немов зізнаючись у злочині, він заговорив:

– Моя рідня не хотіла, щоб я став ученим. Я мав залишитися вдома і керувати сімейними статками. Залишитися вдома і дозволити мозку гнити. – Його обличчя скривилося від спогадів. – Тож перше, про що ви маєте дізнатись – мене насправді звать не Дональдом Гокінсом.

У молодості моя мати була дещо нестриманою. Не думаю, що вона знала, хто став моїм батьком. Отож, коли вона народила мене, це зберегли у таємниці. Мене виховували дідусь із бабусею. Вони вже були застарі для цього, тож відправили мене назад у часи, коли були молодшими і ростили мене поруч із матір'ю. Мені було п'ятнадцять, коли я дізнався, що насправді вона мені не сестра.

Моє справжнє ім'я – Філіп де Шервіль. Я помінявся столами з іншим хлопцем, щоб зустріти малого себе. Але тоді Мелюзина, моя матір, почала загравати. Тож, я думаю, тепер ви розумієте, – тут він збентежено засміявся, – що я просто не захотів іти Едіповою стежкою.

Екран згас, але одразу знов увімкнувся. Йому прийшла в голову ще одна думка:

– І ще я хотів сказати... те, що ви сказали мені сьогодні, коли я був малим... ваша заохота... І той зуб. Ну, вони багато для мене значили. Тож, гм... дякую.

І екран знову згас.

Я закрив обличчя долонями. Усе нестямно пульсувало, наче цілий всесвіт містився всередині запаленого зуба. Або в пухлині в мозку старого хворого динозавра. Я не дурень. Я миттю зрозумів, що це означало.

Малий, Філіп, був моїм сином.

Гокінс був моїм сином.

Я навіть не знав, що мав сина. А тепер він мертвий.

Якийсь час я просидів у похмурій безтямі, а тоді заходився малювати часові лінії в голографічному кубі над столом. Проста подвійна петля для Гокінса-Філіпа. Набагато складніша траєкторія для себе самого. Тоді я вписав ще офіцерів СБЧ, офіціантів, палеонтологів, музик і робітників, які спочатку збудували станцію і мають розібрати її, коли ми тут упораємось... Усього вийшло під сотню окремих осіб.

Коли я закінчив, то мав тривимірну модель станції Гілтоп у вигляді переплетених у часі ліній життя. До біса складна вийшла фігура.

Виглядала вона, як Гордіїв вузол.

Тоді я почав начитувати записку собі молодшому. Таку високовуглецеву, гостру як бритва, дамаську записку. Таку, що розрубас станцію Гілтоп на тисячу спазматичних парадоксальних шматочків.

Найми того, звільни ту, закинь сотню молодих, здорових, здатних розмножуватися вчених на мільйон років до нашої ери. О, і ще одне: дивись не стань батьком.

Після такого наші благодійники накинуться на нас, мов рій розлючених шершнів. Незмінні вирвуть із людських рук подорожі в часі, заднім числом,

звісно. Усе пов'язане з ними лишиться у петлі часу, що не перетинається з реальністю, і розпадеться в умовах квантової невизначеності. Станція Гілтоп розчиниться в океані того, що так і не сталося. Дослідження і знахідки тисяч відданих роботі вчених знову зникнуть за межею відомого людям. Моєму синові не загрожуватиме зачаття, народження і те, що його бездушно відправлять на необов'язкову смерть.

Усе, на що я поклав ціле життя праці, згине у небутті.

Мені подобалася ця думка.

Коли записка була готова, я помітив її грифами «ВАЖЛИВО» і «ТІЛЬКИ ДЛЯ МЕНЕ». Тоді я приготувався відіслати її на три місяці назад.

Позад мене клацнули двері. Я розвернувся на стільці. До кімнати зайшов єдиний у цілому світі чоловік, що міг мене спинити.

– Перш ніж загинути, хлопець щасливо прожив двадцять чотири роки, – сказав Старий. – Не варто їх у нього забирати.

Я зазирнув йому в очі.

Собі в очі.

Ці очі мене зачаровували і відштовхували. Найтемніше-коричневі, вони сиділи у гніздах набраних за все життя зморшок. На станції Гілтоп я працював зі старшим собою з першого дня, але він і досі залишався для мене абсолютно непроникною загадкою. Від цього я відчував себе мишеням, за яким пильнує змія.

– Справа не в хлопці, – сказав я. – Справа в усьому.

– Знаю.

– Я зустрів його лиш сьогодні – це я про Філіпа. Гокінс був просто новачком. Я його ледве знав.

Старий закрутив пляшку «Гленлівета» і сховав її назад у шафу. Поки він це не зробив, я і не помічав, що п'ю.

– Увесь час забуваю, яким вразливим я був у молодості, – сказав він.

– Я не відчуваю себе молодим.

– Зажди, поки досягнеш мого віку.

Я не уявляю, скільки Старому насправді років. Існують засоби продовження життя для тих, хто бере участь у наших забавках, а старий грає в цю паскудну гру так давно, що тепер практично нею керує. Я тільки знаю, що він і я – одна особа.

Мої думки раптом круто розвернулися.

– Чорт забирай цього малого телепня! – ляпнув я. – Що він узагалі робив за межами табору?

Старий знизав плечима.

– Його вела цікавість. Вона веде усіх дослідників. Він щось помітив і пішов це оглянути. Яка вже різниця, хлопче? Що зроблено, те зроблено.

Я зиркнув на свою записку.

– Побачимо.

Він поклав поруч з моєю запискою ще одну.

– Я дозволив собі написати оце за тебе. Подумав, що краще позбавити тебе цього болю.

Я глянув на аркуш. Це та записка, яку я отримав учора. «Сьогодні Сатана напав на Гокінса і вбив його скоро по півночі за місцевим часом, – зачитав я. – Ужити всіх заходів, щоб придушити плітки».

Охоплений ненавистю, я сказав:

– Саме тому я й збираюся розвалити усю цю гнилу систему. Думаєш, я хочу стати людиною, яка може відправити сина на смерть? Думаєш, я хочу стати тобою?

Я влучив у мішень. Старий довго мовчав.

– Слухай-но, – промовив він нарешті. – Пам'ятаєш той день у Пібоді?

– Ти й сам знаєш.

– Я стояв перед тією фрескою, і всією своєю душею, – всією твоєю душею, – сподівався колись побачити справжнього, живого динозавра. Але навіть тоді, у вісім років, я знав, що цього не станеться. Такого просто не буває.

Я мовчав.

– Бог вручив тобі диво, – сказав він. – Не жбурляй ним йому в обличчя.

І він пішов.

А я залишився.

Вирішувати мусив я. На столі одне біля одного лежали два майбутніх, з яких я міг обрати будь-яке. Власне, всесвіт перебуває у нестабільності кожен дану мить. Якби парадокси були неможливі, ніхто б не витрачав стільки сил, щоб їм запобігти. Старий довірив мені зважити усі суттєві фактори, прийняти відповідне рішення і жити з його наслідками.

Це найжорстокіше, що він коли-небудь зі мною робив.

Думки про жорстокість нагадали мені очі Старого, такі глибокі, що в них можна втопитися, такі темні, що ніхто не міг побачити, скільки мертвих тіл приховано під їх поверхнею. Після усіх років роботи з ним, я все одно не міг вирішити чи це очі святого, чи найлихішої людини на світі.

Переді мною лежали дві записки. Я потягся до однієї, завагався і забрав руку. Зненацька виявилось, що вибір не такий вже простий.

Стояла неприродно тиха ніч. Немовби світ затамував подих, чекаючи поки я зроблю вибір.

Я заніс руку над записками.
І взяв одну.

Переклад: Віталій Мюнхен aka forever_maggot